

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Тюбешиу

Республиканы экономикасыны эмда социал сферасыны ёсюлерини амаллары сюзюлгендиле

КъМР-ни Правительствосуну юйюнде Россейни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечиси **Олег Белавенцев**ни бла Къабарты-Малкъарны Башчысы **Юрий Кокону** эки жанлы тюбешиулерни болганды.

Ушакъны кезиунде республиканы экономикасын бла социал сферасын айнытууну амаллары сюзюлгендиле. РФ-ни Президентини «май» указла-

рын, ол санда билим бериу, саулукъ сакълау, жашау журтла ишлеу эмда башха жумушла бла байламлы оноуларын толтуруугъа энчи эс бурулганды. Олег Белавенцев республиканы промышленностунда бла эл мюлк производствосунда иги жанына тюрлениуле болгъанларын белгилегенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къарау

Огъары Жемталаны сабийлери бирездан аламат школда окъурукъдула

Тюне РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечиси **Олег Белавенцев** бла Къабарты-Малкъарны Башчысы **Юрий Кокон** Черек районну Огъары Жемтала элинде жангы орта школну курулушу къалай барганына къарагъандыла.

Олег Евгеньевич бла Юрий Александрович технология, биология, химия, тыш къыраллы тиллени кабинетлери, ашхана бла шагъырейленгендиле, ак-

товый эм спортзалда болгъандыла. Кертисин айтханда, школ сейирлик оборудование бла жалчытылыныпды, мында лингвафон, компьютер отоулада битеу керекле бардыла, технология кабинетлени къуралгъанларына уа сукъланган окъуна этериксе – мындача тигиучо машиналары бла слесарь оборудованианы башха школлада керлюк туюлюсе. Актовый залда шинтикле, сахна да орналгъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ыразылыкъ

Полпред бла КъМР-ни Башчысы Орус география обществону Чирик кёлде экспедициясына къошулгандыла

РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келечиси эмда КъМР-ни Башчысы Орус география обществону Суу тюбюнде тинтиуле бардыруучу арасыны Чирик кёлде экспедициясына къатышхандыла. Белгилесича, бу ара арт заманда Къабарты-Малкъарны Черек районунда кёлден биринде илму тинтиуле бардырады.

Алгъын подводник болуп тургъан (Россейни Север флотуну вице-адмиралы) **Олег Белавенцев** бла **Юрий Кокон** «Си-Эксплорер» аппаратда 213 метр тереннге тюшюп, суу тюбюнде бир сагъат чакълы бир тургъандыла. «Кёлде энишге тюше барганыбыз бек сейир эди. Орус география обществу бла

жол бла ючюнчю экспедицияны бардырады, кесини ишине жаш алимлени да къошады. Ол а бек тюздю», -дегенди полпред.

Юрий Кокон да РГО-ну башчыларына, экспедицияны къурагъанлагъа да республиканы айтхылыкъ жерлеринден бирине эс бургъанлары ючюн жүрек ыразылыкъын билдиргенди. «Къыралыбызны аллай сейирлик мюйюшлерини юслеринден адамла не къадар кеп билселе игиди. Бу ишигиз илмуну, туризми да айнытуугъа себеплик этеригине ышанама. Биз а кеси жаныбыздан къолубуздан келген болушлукъну аярыкъ туюлюбюз», -деп белгилегенди КъМР-ни Башчысы.

Багъа бичиу

«Къабарты-Малкъарда битеу партияла да айырыулагъа тенг къатышырча онгла къуралгандыла»

Тюне КъМР-ни Правительствосуну юйюнде **Юрий Кокон** Россейни Президентинде Граждан обществону айнытыу эмда адамны эркинликлери жаны бла советни члени **Александр Брод** бла тюбешгенди. Ала экиси да регионну жеринде толтуруучу власть органлары бла правительстволу болмагъан организацияланы келечилерини бирге ишлеулерини кючлендире барыуну онгларын сюзгендиле.

РФ-ни Федерал Жыйылыууну Къырал Думасына бла жер-жерли самоуправление органлагъа айырыулагъа хазырлануу эмда аланы бардыруу не халда къуралганына багъа биче, Россейде правону къоруулау бла аты айтылгъан къонакъ былай белгилегенди: «Республикагъа тырман этерча не

Ара айыруу комиссия, не «Гражданский контроль» организация бир тюрлю чурум тапмагъандыла. Битеу партияла да айырыулагъа къатышалырча онгла къуралгъан эдиле. Манга отуз субъекте барыгъа тюшгенди. Къабарты-Малкъар тынгысыз этдирген регионланы тизмесине кирмейди».

Юрий Кокон, Александр Брод граждан обществону институтларын айнытыуу уллу къыйын салгъанын белгилеп, къыйматлы жамауат башламчылыкъланы жашауда бирге бардыруу жаны бла ишни тохтатмазгъа кереклисин айтханды.

Александр Брод КъМР-ни Жамауат палатасыны башчылары эмда Адамны

эркинликлери жаны бла уполномоченный бла да тюбешиуле бардырыгъа мурат этеди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Кокону Эл мюлкде бла жарашдыруучу промышленностьда ишлегенлени кюню бла АЛГЫШЛАУУ

Сизни Эл мюлкде бла жарашдыруучу промышленностьда ишлегенлени кюню бла жюрегимден къызыу алгышлайма.

Эллиени къыйынларына бизни жамауатыбыз не заманда да энчи кёзден къараганды, уллу хурмет этгенди. Сиз къыралыбызны аш-азыкъ къоркыуусузлугъун, адамларыбызны уа ыра-хатлыкъларын жалчытасыз. Бу огъурлу ишни бет жарыкълы эмда жигер бардырганыгъыз ючюн жүрек ыразылыкълары билдиреми.

Арт жылда республиканы агропромышленность комплекси алгъа уллу атламла этгенди. Эл мюлк продукцияны баш магъаналы тюрлюлерини ёлчеми ёседи, уллу инвестиция проектле толтурула барадыла. Ол жетишилени андан ары ёсдюрюге, агропромышленность комплекси ишин жангыча къурау, аны бийик хайырлы, конкуренциягъа чыдамлы бёлюмге айландыруу жаны бла ишни тохтатмазгъа керекди.

Элде социал инфраструктураны да игилендире барлыкълары, жашау юйле, школла, больница, жолла ишлерикбиз, жангы ички жерле ачарыкъбыз. Кючобюзю бирикдирсек, муратларыбызга жетеригибизге ийнанам.

Къабарты-Малкъарны агропромышленность комплексинде урунганланы барысына да саулукъ-эсенлик, жашау монлукъ, жангы жетишимле да тежейме.

«Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлкюню сыйлы ишчиси» деген ат атауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Эл мюлкю айнытыуугъа къыйын салгъанлары эмда кеп жылланы ахшы урунганлары ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлкюню сыйлы ишчиси» деген ат атаргъа **Алакаев Инал Таламашевиче** – «Албир» эл мюлк производство кооперативни председателине

Бёзюланы Назирни жашы Магометте – чекленген жуапплылыкълары болгъан «Дарган» обществону баш директоруна

Сабанчиев Аскерби Хасанбиевиче – Лескен муниципал районну жер-жерли администрациясы эл мюлк, промышленность эмда сатыу-алуу управлениясыны таматасына

Сидорук Татьяна Михайловнагъа Токаева Галина Владиславовнагъа – «Ленинцы» эл мюлк производство кооперативни сют жарашдыруучу цехини таматасына

Шогенов Руслан Асланбиевиче – Къабарты-Малкъар Республикада «Жерлени сугъаруу эмда эл мюлкюню суу бла жалчытыу жаны бла управление» федерал къырал бюджет учрежденияны Урванда филиалыны директоруна.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю. КОКОН**
Нальчик шахар, 2016 жыл 7 октябрь, №121-УТ

Огъары Жемталаны сабийлери бироздан аламанат школда окъурукъдула

Ахыры. Аллы 2-чи бетдеди.

Юрий Коков мекам къалай жылытылгынын сорганды. КЪМР-ни къурулуш эм жашау журт-коммунал молк министри Анзор Тутуков билдиргенича, жылытыу система орнатылганды, ол автоном халда ишлерикди. «Ол игиди, сабийле суукъ боллукъ тойюлдюле», - дегенди республиканы Башчысы.

Олег Белавенцев школ къалай ишлеригин сорганды. Черек районну администрациясыны башчысы Муртазаны Борис айтханыча, аланы тийреде битеу билим беруу учрежденилада окъуту бир сменнге бардырылырча мадарла толтурулгандыла. Анзор Тутуков, сёзге къошула, бюгонлюкде республикада школаны 10 проценти эки сменнге ишленгенлерин билдиргенди.

Полпред Огъары Жемталаны башчысы Алтууланы Алимден элчиле къурулушу юсюнден не айтханларын сорганды. «Халкъ аны жыйырма жылны сакълаганды. Адамла бек къуанадыла быллай сейрилик мекам ишленгенине, ала аны ачылырын ашыгып сакълайдыла. Окъуучула, ата-анала да келип, тегерекни-башны тап этерге да болушадыла», - деп жууаплаганды ол.

Юрий Коковну мекам къачан битерик деген сорууна жууап бере, Анзор Тутуков школчула экинчи четвертин мында окъурукъларына сёз бергенди. «Битеу ишлени бошاپ, 10 ноябрьде аны къуачанлы халда ачарыкъбыз», - деп къошханды ол.

Огъары Жемталаны эски школу 2003 жылда оюлоргуа къоркъулу болганы тохташдырылган эди. КЪМР-ни Правительствосуну башчысыны орунбасары - билим беруу, илму эм жаш тёлуюню иш-

лери жаны бла министр Нина Емузова бизге билдиргенича, бюгонлюкде элде 183 окъуучу барды, аланы бир къаууму сабий садны мекамында экинчи сменде окъуйдула, къалгъанларын а автобус бла башха элге жетдирирге тошеди.

Нина Гузеровна айтханыча, жангы школ битеу излемлеге тийишлиликде салынганды. Анда 300 окъуучу жер барды. «Алыкъа тапландырыу жумушла бошалмагандыла, алай, кесигиз да кёргесиз, школ шёндюю билим беруу излемлеге эм СанПинни жорукъларына тийишли болганын. Билим беруу учрежденилада энди быллайла болурга керекдиле, тыш сыфатларына, оборудованиа бла жалчытылынганына кёре да.

Огъары Жемталада сабий сад барды. Мен статистикага къараганма да, былтыр биринчи классха 17, быйыл а 19 сабий келгендиле. Садны тамата къауумларында уа 27 бала окъуйду, алай бла школ окъуучула бла толтурулгъу хакъды», - деп чертгенди министр.

Анзор Тутуков билдиргенича уа, къурулуш былтыр апрель айда башланганды. Анга «Россейни Юг жаны» деген программаны чеклеринде 220 миллион сом бёлюнгенди, ол санда 20 миллион республикалы бюджетден. «Бюгонлюкде мекам 90-95 процентте хазырды. Шёндю арбазда тапландырыу ишле бардырыладыла, мебель, технология оборудование, компьютерле орнатыладыла», - дегенди ол.

Министр айтханыча, проектни республикалы архитекторла жарашдыргандыла, биринчи кере болуп школу жасау жумушлагъа дизайнерле къатышхандыла. Къурулушун «СК Лидер» подряд организация бардыра. Компания

Нижний Курлда бла Нарткъ-алада сабий садланы сюегенде кеслерин иги жанында кёргозтгендиле.

Мекам къоркъуусулукъ эм энергияны аяулу жорукълагъа кёре ишленгенди. От тыюуге къажуу жумушлагъа энчи эс бурулганды. «Школну тегерегинде бла ичинде 29 видеокамера салынганды. Мында, спортзалдан сора да, тёрт спорт майдан боллукъду, кесигиз да кёргенсиз футбол майдан битдирилгенди. Дагыда гандбол, баскетбол эм теннис ойнарча жерле боллукъдула, тренажерла салынырыкъдыла», - дегенди ол бизге.

Школ сабий чыгъармачылыкъны «Кюн шахар» академиясы бла байламлы боллукъду. «Мында эки интерактив парта салынганды, ала беш къабыргъа къанга бла байламдыла. Алай бла «Кюн шахарда» бардырылган дерсни мында тюзюней эфирде кёргозторге боллукъду.

Быйыл а декабрьде Бызынгыны школунда жангыртыу жумушла бошаладыла. Ол а сейсмология къоркъуусулукъ жаны бла программага кёре ишленеди. Ол да «Кюн шахар» бла байламлы боллукъду. Андан сора да эки сабий сад битдирилликди. Келир жылга муратларыбыз да уллудула.

Бюгонлюкде Нальчикде Юг-Запад микрорайон ёсеп барады, алай анда окъуучу учрежденилада жетмейдиле. Алайда бир сменнге минг окъуучу сыйынырча жангы мектеп ишлерге умутубуз барды. Ол да шёндюю излемлеге келиширикди, анда бассейн окъуучу боллукъду», - дегенди министр.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Документле

«Къабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу къырал власть органларыны структурасыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 11 октябрьде чыгарылган 199-УГ номерли Указына тюзетуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. «Къабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу къырал власть органларыны структурасыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 11 октябрьде чыгарылган 199-УГ номерли Указына быллай тюзетиу кийирирге:

3-чю пунктун жангыдан быллай жазарга: «3. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини беш орунбасары боллугъун тохташдырырга, ол санда - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары, Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары - Къабарты-Малкъар Республиканы эл молк министри, Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини эки орунбасары, Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары - Къабарты-Малкъар Республиканы билим беруу, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла министри.»

2. Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысы Ю. КОКОВ

Нальчик шахар, 2016 жыл 4 октябрь,
№119/1-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджети 2016 жылны биринчи жарымында къалай толтурулганыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну отчётуню юсюнден

Къабарты-Малкъар
Республиканы Парламентини
БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджети 2016 жылны биринчи жарымында къалай толтурулганыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну отчётуна къарап, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини быллай белгилегенди: жыллык планда 27126971 минг сом файда тошер деп кёргозюлген эди да, жарым жылга 13055292 минг сом жыйылганды неда план 48,1 процентге толтурулганды. Ол санда федерал бюджетден финанс болушлукъну тергемей жыллык планда 15339514,8 минг сом файда кёргозюлген эсе, жарым жылга 5925918,5 минг сом жыйылганды. Ол а планын 38,6 проценти тутады.

Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджетини къоранчлары да бир жылга 30723052 минг сом ёлчемде белгиленгендиле. Жарым жылга 14748306,8 минг сом къоратылганды неда планын 48 проценти. Алай бла отчёт кезиуде 1693014,7 минг сом ёлчемде дефицит къуралганды.

Башында шартлагъа таянып, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини бегим этеди:

Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджети 2016 жылны биринчи жарымында къалай толтурулганыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну отчёту эсге алырга.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Парламентини
Председатели Т. ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2016 жыл 29 сентябрь,
№543-П-П

Акция

Минги тау - Россейни тамашасы

2008 жылда «Семь чудес России» деген Битеуроссей конкурса Европаны эм бийик тёлпеси - Минги тау - биринчи жерге тийишли болганды. Саугъалау да Москвада Къызыл майданда ётгенди. Кёп болмай а Элбрусда Азау талада ол къуанчлы иш бла байламлы белгини орнатуу болганды.

Темирден жарашдырылган эсгертме къанганы юсюнде Минги тауну сураты эм «Седьмое чудо России» деген жазуу да барды. Аны МЧС-ни КЪМР-де баш управлениясыны, «Курорт Эльбрус» АО-ну, «М-Драйв» эмда «Институт гражданских инициатив» жамауат организацияланы, Элбрус районну администрациясыны келечилери да къатышып, 4600 метр бийикликке чыгарып, Пастухов атлы къаялада орнатхандыла.

Алиса ТАРИМ,

Элбрус муниципал районну администрациясыны пресс- службасы.

Спорт

Туменланы Альберт Манчестерге кезулюу тутушну бардырылыкъды

8 октябрьде ингирде UFC 204 турнирни чеклеринде Великобританияны Манчестер шахарында «Манчестер арена» стадионда бизни белгили спортчубуз Туменланы Альберт кезулюу туюшню бардырылыкъды. Бюгонлюкде жаш ары кетип турады, ол эришулеге къаруун аямай хазырланады.

Туюшню къатыш тюрлюлерин сыйгенле Альберт жангыдан UFC-де бек кючлю спортчуланы тизмесине къойтырын ашыгып сакълайдыла десек, ётюрюк болмаз. Тумен улуун ахыр кере Гунар Нельсонна

хорлатханы бизни барыбызны да жарысханды. Ары дери уа беш тутушда спортчу алга бир адамны да иймеген эди.

Альберт тюбешиулени асламын (11) нокаут бла хорлайды. Аны бла тутушурукъ Леон Эвардсын юсюнден айтханда уа, ол жаш спортчуду, UFC-де беш тутуш бардырганды, аладан экисинде хорлатып, ючюсюнде алчы болганды. Аны бек уллу жетишилмерине уа экспертле Сет Бошински бла эришулуени санайдыла - Леон аны 8 секундну ичинде нокаутха ийгенди.

Спорт аналитиклени кёбюсю бу тюбешиуде Альберт хорларыгы жанлыдыла. Алай ала Эвардс тууган журтунда - Великобритания-

да - тутушханын унутмазга чакъырадыла.

«Леон сол кюлу бла къаты урады, кеси да рингде терк тебеди. Тутуш къалай барлыгына къарайыкъ, алай шёндю арыкъ болгандан сора кесиме келирге керекме. Болсада мен къарууа тау-келме», - деген эди Альберт бу туюшню аллында берген интервьюладан биринде.

Алай бла UFC 204 турнир кече 01.30 минутда башланырыкъды.

АБДУЛЛАХЛАНЫ
Фатима.

КЕНГЕШ

Жашырынлыкда урунганла кеслерине, кыралга да заран келтиредиле

Республиканы Правительствосунда Кыбарты-Малкьярны социал-урунуу болумун тап халга келтириу жаны бла юз жанлы комиссиясы кенгеш болганды. Аны ишине премьер-министр Мусукланы Алий, талай министрволаны, ведомстволаны, жер-жерли администрацияны, предприятяны бла организацияланы таматары эмда келечилери кытышхандыла.

Кенгешни баш темасы - жашырын ишлегенлени санын азайтуу мадарланы тамамлау эди. Бу проблема саулай кыралда 2014 жылда окуна кэторюлгенди. РФ-ни Правительствосу субъектлеге быллай борч салганды: бир жерде да эсепге тышмей урунганланы санын 30 процентге азайтырга, ала законлу халда ишлеп, аны юсю бла жыйылган телеуленуе уа он процентге кэбейтирге.

Саулай республикада эмда муниципалитетлени кеслерине бу жаны бла болумну юсюнден КМР-ни урунуу, иш бла жалчытуу эмда социал кыоруулау министри Тубейланы Альберт билдиргенди. Бу вопрос жалаңда бизни республикада угъай, битеу кыралда да эм магъаналыладан бирине саналганын чертгенди ол. Жашырын ишлегенлени хатасындан кеп социал жумушланы тамамларга, бюджетлени толтурурга да тыйгыч салынады. Аччаны конвертеде алган иги кэруннгеникке, арда пенсия болмай кыалса ачыу тиер, деп белгилегенди министр.

Докладчы айтханга кере, жашырын ишлегенлени саны бегирекда халкыны жумушларында жалчытууда кепду. Кырулушта, транспорт бөлүмде да

аз тойюлдюле аллайла. Кеслерин иш бла жалчытханланы да жашырын халда кыармашханлагга санарга тийишлиди.

Тубей улу билдиргенча, республикада эмда хар муниципалитетде тийишли комиссияла кыураулгандыла. Ала бардырган ишге башха ведомствола, сёз ючюн, налог служба, Пенсия фонд да кыатышадыла. Алай бла быйыл битеу да 130 тинтиу бардырылганды. Налог служба кырал эсепге турмай ишлеген 130 предпринимательни ачыклаганды, Пенсия фонд а урунуу келишимлери болмагъан 765 адамны. Бу ишге урунуу эмда иш бла жалчытуу служба да кыатышырча келишим этилгенди.

Районлада болумну юсюнден айтханда, алада бир кыауум мадар этилгендин белгилегенди министр, алай ол бек аз болганын чертгенди. Бююнюлюкке эсепге тышмей ишлеген битеу да 11,6 минг адам ачыкланганды. Аллайланы азайтуу жаны бла салынган борчланы тамамлауа алчыланы санында уа ол Прохладна шахар округну, Терк эмда Чегем районланы белгилегенди.

Бу ишни бардырыуга чырмау этген сылтаулары юсюндөн айтханда, докладчы бегирекда

режда законлада кемчиликле болганына эс бурганды. Бир-бирде комиссияла кырал эсепде турган ишчилени бла ишсизлени юслеринден атери билмей да кыаладыла. Ол себепден аллай адамланы бириккен базасын кыураулгана керекди. Дагыда налог службаны бла Пенсия фондну тизмелерин тенгешдириуно да дурус кэргенди министр.

Жер-жерли комиссияланы уа башха ведомствола бардырган рейдлеге, надзорлук ишлеге да тири кыатышырга чакырганды. Кырал ол неда бу ишни ачарга субсидияла бла себеплик этсе, аллай проектледе кэбюсюнде быллай бир жангы ишчи жерле кыураулкыдыла деп айтылуучуду. Алай ахырында уа ишге адам алынганмыды, угъаймы деп кыаралмайды. Анга да тынгылы эс бурмай жарарык тойюлдю, деп чертгенди ол.

Мусукланы Алийни жашырын ишлегенлени ачыклауда районлада алай уллу башхалык некди деген сорууна жууап бере, муниципалитетлени социал-экономика болумлары да башха болганына эсгергенди Тубей улу. Алай дагыда кеп зат бу ишни тамамларга керек болган адамланы кеслеринден кыалганын да чертгенди.

Ызы бла кыауум районланы келечилери кысык докладларында алада болум бла тагырейлендиргенди. Неллай бир тинтиуле, рейдле, алай ачыкланганланы саны ту-

ура этгенди. Не тыйгычыла бардыла деген сорууга жашырын урунганладан, алага иш бергенледен да ангылау тапхан бек кыйын болганын, элдеде жашаганланы асламысы кезуило эл мюлк ишледе неда кеслери алларына жерчиликде кыармашханларын белгилегенди ала. Ишсизликни хатасындан кепле республиканы тышында мадар этерге кюрешедиле. Аллай адамланы эсепге алган бютюнда кыйын болганын да айтхандыла.

КМР-ни Правительствосуну Башчысыны орунбасары Мухад Дадов саулай кыралда болумну юсюндөн айта, юлгоге Ставрополь крайны бла Татарстанны келтиргенди. «Ала бу борчну толусунлай толтургандыла, бизде уа аны жалаңда жарымын тамамлаган районланы алчылауга санайбыз. Аны иги ишге санарга арталыда жарамайды», - деп чертгенди.

КМР-ни Промышленликтерини эмда предпринимательтерини союзуну башчысы Хасанби Машуков да билдиргенди кесини оюмун. «Жашырын ишлегенлени саны аслам болганыны сылтаулары кепду: низамсызлык, ишчиле кеслерини эркинликлерин билмегенлери, иш бла жалчытханланы жууапсызлыклары. Аланы юсюндөн кеп айтылады, алай дагыда, башха сылтаулары да эсге алмай жарамайды», - дегенди.

Мында ол артык уллу административ тыйгычылары, бийик налоглары, сомну даражасы

тышгенини юсюндөн айтханды. Ала бары да бизнесни жашырын экономикага кэчерге итингенени сылтауларыдыла. «Салынган борчну тамамламай жарамайды, ол тызду, алай ишни жалаңда бир жанындан ойлагъандан а хайыры уллу болурму...», - дегенди.

Кырал Урунуу инспекцияны таматасы Арсен Маремкулов да бу ишни бардырган кыйын болганына санарганланы жанларына турганды. «Быйыл бизни ведомство жашырын урунган жалаңда кеп кыалмай 90 адамны законлу халга кэчоралганды. Барын да сюндю оюнуу бла! Башха айтханда, алага иш бергенле ахырына дери кыажу болуп тургандыла», - дегенди.

Республиканы Профсоюз организацияларыни биригиюно таматасы Фатимат Амшкова эм аз иш хакыны (МРОТ) жашуа этерге жараулу аччаны эм аз ёлчмени жетдируу жаны бла не мадар этилгендин билдиргенди. Профсоюзланы ишлерини, болган проблемаланы, урунганланы эркинликлерин кыоруулау жаны бла иш не халда болганын да туура этгенди.

Кенгешни ахырында Мусукланы Алий бу ишни - жашырын урунганланы ачыклауу - магъанасы бийик болганын кыайтарып чертгенди. Жер-жерледе аны тамамлауга жууаплылауга, ведомстволага да тийишли рекомендацияла этгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

СЕМИНАР

Экстремизм идеологияны жолун кесерге

Тюнене КМР-де экстремизми жайылууна кыажу министр Залим Кашироков республикалы эм район газетлени баш редакторлары бла семинар бардырганды. Анда сёз басма органлада хаталы идеологияны аты айтылмазча этиуно юсюндөн барганды.

Тубешиуно ача, Залим Карачевич теманы магъаналылыгынын, аны федерал арада да сюзгенлерин чертгенди эмда жыйылгандыла проблемаланы юслеринден ачык айтып, бу кыажу ишлеге кыажу политиканы жарашдырырга чакырганды. «Мен жуке да этилмейди деп айтмайма. Асламлы информация органланы бла власть, право низам саклауучу структурала, жамауат организацияла бла байламлыккыла кыураулгандыла. Алай профилактика ишни программасы болурга керекди», - дегенди ол.

Республикалы эм район газетлени келечилери терроризми бла экстремизми мурдорларын, аланы жайылууну сылтауларын ангылатхан материалла жетишмегенлерин, аланы кыурауу методикасы болмаганын белгилегенди. Газетлени асламында тамата тёлуюно келечилери окугъанларын айтып, газетлеге Интернетде сайтла ачарга, социальный сетледе ишни тиритирге кереклиси да чертилгенди.

Залим Кашироков редакцияланы келечилерине окуучуларына кыалай темала сейир болганларын, экстремизмге бла терроризмге кыажу материалла аланы акылларына себеплик этгенин бла кыалганын тинтирге предложение этгенди. Ол, республикада аманлыкчы кыауумла жок этилгенлерин белгилеп, бу теманы сюзгенде, кыоркымазга, ачык сёлеширге да чакырганды.

Министр, бушуулу дата - 13 октябрь - жууукылаша келгенин эсгертип, аманлыкчыла Нальчикке этген чабыуулуккыну кюнюнде эм андан сора жыллада бандитлени кюлларындан ёлген право низамны саклауучу органланы келечилерин эсгерилге кереклисини айтханды. «4 ноябрьде уа биз Халкыны биригиюно кюнён белгилерикбиз.

Бизни республикага шуёлук, келишмюлк артыкда магъаналыдыла. Озган ёмюрно 90-чы жылларында Кыбарты бла Малкьяр айырылып чекге жетген эди, алай бизни таматарыбыз республикабызны бирлигин саклагандыла. Аланы да сагынысак, иги боллук эди», - деп кыошханды ол.

Жыйылууда башхала да сёлешгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жокулау

Жоулган тенглерини юйюрюне кыайгыра

Кыбарты-Малкьяр Республикада ич ишлени министри полицияны генерал лейтенанты Игорь Ромашкин 2013 жылда бандитле бла кыаугада ажымлы ёлген полицияны подполковниги Анатолий Букинни юйюрюнде болганды. Ала, ушак бардыра, Толлики эсгергенди (бирге ишлегенлери бла тенглерин анга алай айтычу эдиле).

Анатолий Букин жууаплылыгын сезген адам эди, ишин тынгылы билгенди. Ол кыйынлыккадан бир заманда да кыоркымазганды, кыоркыуу ишледен арта турмаганды, кыачан

да тенглерине ышангылы, керти шуёк болганды. Кыуллугун толтурганда кэргюзтген жигитлиги, ёгюрлюю ючюн Анатолий Юрьевич Букин ёлгенден сора РФ-ни Президентини Указы бла Кишиликни ордени бла сауугаланганды.

А.Ю. Букинни ата-анасы да ич ишлени органларында урунгандыла, анасы Елена Петрова уа 30 жылны республикада МВД-да ишлегенди. Анатолийни юй бийчеси Юлия айтханга кере, аланы гитче жашчыклары Данила да атасыны жолу бла барырга сюеди, кадет школга

кирип, полициячы болурга мурат этеди.

Игорь Ромашкин юйюр кыалай жашаганына кыараганды эм министерство алага болушдук этерге хазыр болганын билдиргенди. Ол МВД-ны энчи состав бла ишлеу жаны бла управлениысыны эм ведомствону Нальчикке бёлуюно келечилерине ажымлы ёлген нёгерлерини юйюрюне кез-кыулак болурларын айтханды. Ахырында министр абычарны сабийлерине сауугала бергенди.

КМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Белгилеу

Гуманитар илмуланы айныууна тийишли кыйын сала

Озган орта күн Къабарты-Малкъарны Гуманитар тинтиуле бардырган институту кесини юбилейин - 90-жыллыгын - белгилегенди. Къуанчылы жыйылыуу КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алий, Парламентни Председатели Татьяна Егорова, Жамауат палатаны таматасыны орунбасары Людмила Федченко, профильли министрле, алимле, вузланы ректорлары, Къарачай-Черкесден, Север Осетия-Аланиядан да къонакъла келгендиле.

Залдагыла эм алгъа институту къуралууу, аны шендуюго ишини юсюнден да тынгылы фильмге къарагъандыла. РАН-ны бизни республикада илму арасыны председатели, профессор Пётр Иванов а бюгонлюкде, цивилизация кючю бола, глобализация кенгере баргъан кезиуде гуманитар илмулауагъа кез къарам да тюрленнгенин белгилегенди. Халкъланы культураларыны, ёсюу, не жаны бла да айныулары алагъа таяннганын чертгенди.

Ызы бла премьер-министр Мусукланы Алий КъМР-ни Башчысы Юрий Коковну алимлени юбилей бла байламлы алгъышлауун окугъанды. Анда, республикада биринчи илму учреждение жалаңда Къабарты-Малкъарны халкъларыны жашауунда улму магъананы тутуп къоймай, ата журтлу гуманитар илму тохташыууна да танг юлюш къошханы белгилегенди. Мында жазылгъан тарых, этнография, тил билим эм бирси монографияла бла тыш къыраллы алимле да хайырланнганы айтылады. Институт СКФО-да илму араланы санында даражалыгъа тергелгени да.

Мусук улму алимлени алгъышлап, алагъа саулыкъ-эсенлик, жангы жетишимле

тежегенди. Ызы бла аланы бир къауумун къырал сауыгъала бла сауыгъалауун юсюнден Башчыны указын окугъанды. Ол къауумну санында сагъынылгъан учрежденияны къарачай-малкъар тил бёлюмюню таматасы, филология илмуланы доктору Мусукланы Борис да барды. Анга КъМР-ни илмусуну сыйлы къуллукъчусу деген ат берилгенди. Правительствону грамотасы бла уа институту директоруну илму иш жаны бла орунбасары Махийланы Люда сауыгъаланнганды.

Жыйылгъанланы алларында сёлеше, Татьяна Егорова илмуну айнытхан, аны алгъа барырач аналгъан хар заманда да тынч жумуш болмагъанын, аны бла бирге уа гуманитар тинтиуленни бардыргъанны эки кереге къыйынлыгын чертгенди. Черкеслени халкъла аралы ассоциацияларыны президенти Хаути Сохроков а 90 жылны ичинде илму къаланы бегейте, анга башчылыкъ этгенлени эсгергенди. Кыйынлары улму болгъанын чертип, жашаудан кетгенлени хурметлеп, бир минутну шош сөөлирге чакъыргъанды.

Ызы бла жыйылгъанла сагъынылгъан махкемени директору Касболат Дзаминову докладдына тынгылагъандыла. Ол институт эм алгъа

краеведениялы болуп ачылып, бюгонлюкде академиялыгъа айланнганын эсгергенди. 1996 жылдан бери мында аспирантура ишлейди. Докладчы кесини сёзюнде къарындаш республикаланы илму аралары бла байламлыкъгъа да аслам эс бургъанды.

Ол билдиргенге кёре, бизде КБИГИ-ни бла КъМКЪУ-ну башламчылыклары бла Владикавказны илму-излем институту бла бириккен диссертация совет къуаргъа белгилегенди. Касболат Фицевич, алим коллективни тилни, тарыхны, фольклорну, адабиятны сакълауыгъа эм айнытууыгъа салгъан кыйынларын черте, арт кезиуде ала басмалагъан сёзлюкленни, монографияланы, школ дерсликленни юсеринден тынгылы хапар айтханды.

Ызы бла, институту алгъышлай, КъМКЪУ-ну ректору Юрий Альтудов, Конституция сөдню председателини орунбасары Юрий Кетов, культура министр Мухадин Кумахов, билим беруу, илму эм жаш тёлуюн ишлери жаны бла министрни орунбасары Геккиланы Солтан, Граждандар обществону институтлары бла байламлыкъла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениясыны таматасы Азвор Курашинов, Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетни председателини орунбасары Къонакъланы Хасан, «Эльбрусид» фонду келечиси Герийланы Абузейит, Шимал Кавказдан келген къонакъла эм кеп башхала сёлешгендиле.

Ол күн алимлени санында саугъаланнгана да аз туюлюк эдиле. Аланы санында илмуланы докторлары Гузеланы Жамал, Тетууланы Алим, Сарбашланы Алёна, Берберланы Бурхан; илмуланы кандидатлары Къулийланы Жанна, Айшаланы Оюс, Асанланы Юрий, Кучмезланы Мария, Гергюкъланы Лейла, Ёзденланы Фатима, Зануколаны Фаризат, Гергюкъланы Аслижан болгъандыла. Владикавказны институту уа КБИГИ-ге «За верность науке» сауыгъаны бергенди.

Экинчи күн а алимле, къонакъла да «Россейли Кавказ: культура-тарых тёреле эм шендуюлю айныуу проблемалары» деген битеурессей илму конференциягъа къатышхандыла. Пленар жыйылуудан сора ары келгенле, секциялагъа юлешинип, ишлерин андан ары бардыргъандыла.

МОКЪАЛЛАНЫ Зукура. Суратланы ХОЛАЛАНЫ Марзият алгъанды.

Транспортну расписаниясы - электрон халда

Къарачай-Черкесде жамауатны транспорт жаны бла жумушларын тапандыруу умут бла къуралгъан «Информация биригу» деген къырал программа къуралгъанды. Аны чеклеринде адамла Интернетте къошулгъан гаджетлени болушлуклары бла транспортну жоруюню, аны ахыр пунктха не заманда жетгенини, къаллай бир хакъ тёлере кереклисини юсюнден толу информация билерге боллукъдула.

Системаны энта да бир борчу уа – маршрутлада къоркъуулу болумла чыксала билдирип, ол кезиуде не этерге тийишлисин айтыргъады. Пассажирилени, андан сора да, жамауат транспортну жоруюню ыразы болмагъанларына тарыгууларын дистанцион халда контроль органлагъа жиберирча онлары барды.

Санитариягъа - энчи эс

Махачкъалада жашагъанла кир-кипчикни заманында чыгарылмагъанына тарыкъгъанлай турадыла. Властьла дагыстан ара шахарны санитар проблемалары бла юреширик кризисге къажуу менеджери да ишге алгъандыла. Жууукъ заманда мында къошакъ халда багуш жярча беш жюзден артык контейнер орнатырыкъды – администрациялада ЖКХ бёлюмле ала къалайлада сөөлликлерин тохташдырадыла. Андан сора да, шахарны тазаларча энчи техниканы да къошакъ единицаларын сатып аллыкъдыла.

Билдинг-сабий садла ачарыкъдыла

Дагыстанны ара шахарны властьлары школгъа дери билим беруу учреждениялада жерлени жетмегенлери ючюн юйлени биринчи этапларында энчи иели сабий садла ачаргъа умутлудула. Алада жыйырмдан къыркъгъа дери гитчеле турургъа боллукъдула. Бу садикле энчи иелиге саналлыкъдыла, алай ата-анала сабийлери анда кечингени ючюн тёлеген ахча ала муниципал учрежденияда тур-сала берлик ахчадан кеп боллукъ туюлюду. Къалгъаны уа субсидияла бла шахар бюджетден компенсация этилликди, деп билдиредиле мэрияны пресс-службасындан.

Улму теплица комплекс

Грозныйде теплицаагъа деп он гектар жер бёлюнюрюкдю, аладан жетисинде - нашала, ючюсюнде уа помидорла ёсдюрюкдюле. «Комплекс голланд технологиялагъа кёре ишлениркиди. Жетишимни жашырыны битимлени бла жерни химикатла бла байкъландырмай, электроресурсланы аяулу жоюудады, - деп хапарлагъанды шахарны мэри Муслим Хучиев.

Бу технология битимлеге керекли углекислы газны тюзюней тамырларына тапдырып къыргъа онг береди. Оналты минг энчи чыракны хайырындан ёсюу кюндюз, кече да болады. Специалистле санагъанга кёре, бир квадрат метрден тирлик помидорладан сексен килограммды, нашаладан а – жюз килограмм. Жылгъа жети минг тоннадан артык продукция жяр умултудула.

Розарий майданларын кенгертеди

Север Осетия-Аланияда 0,5 гектар жер болгъан энта да бир теплица ачылыкъды. Анда розала ёсдюрюкдюле. Алай энди предприятие голлени жалаңда республикада угъай, андан тышында да сатарыкъды. Гизель элде теплицаны быыйлы ахырына дери ишлеп бошар умутлудула. Аны къатында аллай дагыда бири барды, 0,6 гектар уллулугу бла. Къурулушха предприятие 30 миллион сом ахча алганды. Жангы теплицада сугъарууну автоматизация система, климат-контроль эмда Нидерландыделден келтирилген жарык берген оборудовани салынырыкъды.

Дербентте кирген жерде – арка

Россейни эм бурунгулу шахары Дербентте, ол былтыр 2000-жыллыгын белгилегенди, шимал жанындан кирген жерни Нарын-Къаланы хунасына ушатылып ишленген арка жасагъанды.

Аны къурулушун меценат, мында чагыр чыгаргъан заводну башчысы, тёлегенди. Арканы бийиклиги жети метрге жетеди, ол дербент ташданды, башы а фрескала жасайдыла. Предприниматель бу тийреледе алгъаракъда дагыда аллай бирин ишлетгенди.

Остановкалада – гаджетле

Грозныйде шахар кесини 198-жыллыгын белгилер кюнлени алында тёрт остановка павильонда Интернетге къошулура Wi-Fi точкала эмда телефонланы зарядка алдырырач USB-панельле орнатхандыла. «Былары хар биринде цифровой реклама LCD-мониторла, FullHD эм IP-видеокамерала, жылуу берген, кондиционер системала да салыннгандыла», - деп хапарлагъанды шахарны мэри Муслим Хучиев.

Была барысы да шахарны ахчасына сатып алыннгандыла. Экинчи жыл да ишлениркиди быллай павильонла. Шахарны коню Грозныйде бешинчи октябрьде белгилегенди.

ЮБИЛЕЙ

«Тиширыуну насыбы, биринчиден, юйюрю бла, экинчиден а, жаратхан иши бла байламлыды»

– Людмила Магометовна, башха онгу болганлыктыгъа, сизни атагызы Кючюкланы Магомет – Россейни, Къабарты-Малкъарны да халкъ артисти, миллет ийнагызы, анагызы Вера Яковлевна Морозованы да алып, уруш бошалып, аны эркин этгенлеринде, халкыны ызындан сюрюнген баргъанды. Сабийлигигиз анда озгъанды. Эсигизде не къалгъанды ол замандан?

– Атам 1947 жылгъа дери Белоруусияда уруш этгенди бандеровчула бла. Ол адыонтанты болуп тургъан маршал П.Ф. Батицкий аны биргесине Москвагъа чакыргъанды, атам, къыйын кюнде халкъым бла болама деп, унамагъанды ансы. Кыргызстангъа мен къагъанакълай тюшгенме. Эсимде къалгъаны уа – ыннам Изя (Тетулану Хаджат) бла аппам Баба (Шабаз), атамы эгечи Фатимат, аланы ийнакълаулары. Узакъ Кавказны юсюнден

Атасы Кючюкланы Магомет бла.

аланы хапарлары жомактыгъа ушай эди. Изяны бир айтханы эсимдеди: «Бизни анда сын ташларыбыз къалай ариуладыла, мында аллайла жокъдула.

Атамы бир къарындашы Нани урушда тас болгъанды, экинчиси Чолай а, пленнге тюшюп, андан къачып келип, сюдлюк болгъан эди. Анда аны не терслиги бар эди? Болсада мен ол къыйын заманлада чексиз сиймекликде ёсгенме.

Юйюбюзно жаны бла арыкъ бара эди. Аппам салгъан терек бахчада алмаланы татулары эсимдеди. Баба, тюрлю-тюрлю бутакъланы бир бирине жалгъап, бир битимде кёгетлени бир ненча сортун ёсдюргенди. Арбазыбыз а – бийик георгина гюлленде толуп. Анам къараучу эди алагъа. Сора, школгъа барып заманда мени садикге берген эдиле. Анда юйюнген эдим орусча сёлеширге.

– **Атагызыны намысы бийикде болгъаны сизге да болуша болур?**

– Хау, болушмай а. Биз атабыз бла сабий заманыбыздан бери ёхтемленебиз. Азиядан кёчюп келе туруп, анга къанатла битгенча эди – хар ким бла къуачкълаша, хар кимни тансыкълай, алай къууанчлы эди

Кючюкланы Магометни къызы Машукова Людмила Белоруссияда туугъанды. Аны сабий жыллары Кыргызстанда сюрюнде озгъандыла. Нальчикде школну бошгъандан сора, Москвада Къырал культура институтда библиотека иш жаны бла бийик билим алып, бери къайтып, Надежда Крупская атлы кырал миллет библиотекада урунуу жолун башлагъанды. 1988 жылдан бери уа ол Нальчик шахарда Ара киталхана системаны директору болуп ишлейди.

Саугъала жаны бла Халкъла аралы палата Людмила Магометовнаны «Элита библиотечного дела» деген майдалгъа тийишли кёргенди. Дагыда аны «За любовь и верность» деген майдалгъа да саугъалагъандыла. Ол Къабарты-Малкъарны культурасыны сыйлы къуллукъчусуду.

Бир ненча кере Нальчикни шахар советини депутатына айырылгъанды. Тиширыулары советини президиумуну келечиси, КъМР-ни Культура министрствосуну коллегиясыны члени, «Единая Россия» партияны республикалы бёлюмюнде политсоветни секретарыны орунбасары да болгъанды. Бу кюнде ол кесини юбилейин белгилени бла байламлы биз аны бла ушакъ этгенбиз.

Баш иеси Тазал бла.

ол. Анам а, аны аллай халын кёрюп, жарыкъ ышара эди. Атамы намысы юйде да бек бийик эди. Анабыз анга сормай, аны оноуу болмай, атлатмагъанды бизни. Ол кеси да бек сакъ эди сабийлери адепли болуп ёсерлерине.

– **Магомет, жаннетли болсун,**

– Экибиз да Москвада окъугъанбыз. Ол заманда жерлешлени жыйылыулары болады деп, кырал культура университетде окъугъан Бачиланы Соняны бла мени ары чакыргъан эдиле. Биз, ажашып, къабартылыла жыйылгъан жерге тюшебиз да, излейбиз таулуаны. «Ала башха тийреде тюбешедиле», – деп юйретедиле.

Ол кюн 1964 жылда 7-чи ноябрьде танышханбыз баш ием бла мен. Тазал Иналович МГУ-да журналистика факультетни бошай тура эди. Андан сора ол, армиягъа кетип, къагъыт жазып тургъанбыз бир бирге. Андан келгенден сора, мен да окъууну бошاپ, юйюк къурагъанбыз. Биз бирге жашагъанлы

Мухамед мени таний эдиле. Ала да Москвада окъугъандыла. Тазал аланы мени бла алгъадан танышдыргъан эди. Атамы ала бары да бек суйгендиле, баш ием а аны шуху эди. Ол жаны бла мен да тёзюмлю, акъыллы анама ушаргъа кюрешгенме. Адамны хар кюню да байрамча болуп бармайды. Кимге да жангы жерде юйюксюнорге къыйынды, алай, сен иги болсанг, санга да алай боладыла.

– **Сиз библиотека системада ишлегени иги кесек болады. Ишигизни дайым жаратып турамысыз? Огъесе сокъуранган кезиулеригиз болгъанмыдыла?**

– 1968 жылдан бери ишлейме библиотекада, сокъуранган кю-

бирге жашасанг, адам башха тюрлю багъалы болады. Кёп затха юйретгенди мени Тазал Иналович. Бютюнда этген ишме жууаппы болургъа. Эки адам бир бирге ушай туумайдыла. Ол ёхтемди, кесини даражасын биледи, бир кесек женгиликрекди ансы. Алай бир игиси – терк къайтышады.

– **Мен а даурлуама, атама ушайма.**

– **Тиширыуну насыбы недеди? Сиз кесигизни насыплыгъа санаймысыз? Иште, юйде да жюрек ырахатлыкъ табамысыз?**

– Тиширыуну насыбы, биринчиден, юйюрю бла байламлыды, экинчиден – иши бла. Хау, мен насыпллыма. Бушуу кёрмегенме деп айталмам. Алай аны сынамагъан бармыды жер башында? Мен сада мен сиймекликде ёсгенме. Меникелеча ыннаны бла аппаны Аллах хар кимге да берип бармагъанды. Атам, анам да – алай. Биргеме ишлегенле бла арам татлыды, урунган жерим экинчи юйюмдо. Жюрек ырахатлыкъ андан келеди.

– **Туудукъла татлыдыла, дейдиле. Ол тюзюмдю?**

– Мени туугъан кюнюм бла алгъышларгъа Москвадан келгендиле къызым Оксана бла киеуом Созайланы Магомет, сабийчиклери Ислам бла Каринаны да алып. Тамата къызым Фатима, жарсыугъа, дунясын жашлай алышханды. Аны къызчыгъы Джульетта бла жашы Алим бизни бла жашайдыла. Сабийле, туудукъла да, къарындашымдан, эгечимден туугъанла да манга бирча багъалыдыла.

– **Адам юбилей кюнлеринде, артха къарап, келген жолуна, этилген ишлерине багъа береди. Жашауугъада нени тюрлендирге сюерик эдигиз?**

– Бир затны да угъай. Былай жашай, туудукъларымдан туугъанланы да кёрюрге деп, анга ышанама.

– **Айтханыгъызча болсун! Сизни юбилейигиз бла алгъышлай, редакциябызны, окъучуларыбызны да атларындан узакъ ёмюр тежейбиз.**

Ушакъны МУСУКАЛАНЫ Сакинат бардыргъанды.

тенгликни сыйын билген адам эди. Къайсын бла Бёзюлану Ахия аны шухълары болгъандыла. Ала ючюсю бирге халкъ жырланы къалай ариу айтханларын ата эгечими юйюнде кесим эшитгенме, кёргенме. Сизни уа аллай татлы шухъларыгъыз бармыдыла?

– Хау, атабыз кимни да суйген адам эди. Ол ышан, баям, андан бизге да ётгенди. Шухъларым а бардыла, биринчиден, Апекова Тая. Ол бусагъатда 7-чи поликлиникада ишлейди. Бизни школда бирге окъугъан сабийлерибиз танышдыргъан эдиле. Бир бирни биз сёзсюз анылайбыз.

Теуважукъова Фатиманы уа баш ием Тазал Иналович танышгъанды биринчи. Артда уа мени да танышдыргъанды. Ол экономика илмуланы кандидатды. Хар кюн сайын кёрюшмексе да, аллай татлы жан жууукъларыбыз болгъаны мени бек къуандырады.

– **Сизни жашау нёгеригиз Тазал Машуков, филология илмуланы кандидаты, кёп жылланы республика газетни баш редактору болуп тургъанды, башха жамауат къуллукълада ишлегенди. Сиз къайда, къалай тюбешген эдигиз?**

Анасы Вера Яковлевна Морозова бла.

49 жыл боллукъду.

– **Къайында ичинде къалай башланган эди жангы юйде жашауугъуз? Сизге анагызыны кертичилиги, халаллыгы, мангълай жарыкълыгы юлго болгъанмыды? Атадан, андан не зат алгъансыз?**

– Баям, экисинден да кёп зат алгъан болурбуз. Сабийле ючюбюз да – мен, Аслан, Лариса – къылыгыбыз бла атабызгъа бегирек ушагъанбыз. Анамдан келгени уа тёзюмлююкю. Ол, орусла тиширыу болуп тургъанлай, кесин къайынларына бек суйдюрген эди. Изя – ыннам, ауруп тургъанлай, башхаладан айырып, аны танып: «Бера, сенмисе?!» – деп къууанганы кёз аллымда турады.

Къайынларым Нурали бла

Кёрмюч

Суратлада - Абхазияны жангырыуу

Бу кюнледе Нальчикде Миллет музейде Абхазияны художниклерини кёрмючю ачылганды. Быллай культура төбөшүлө эки республиканы араларында эрт-теден бери ахшы төреге айлангандыла. Бу жол ол кьонакъланы биринчи президентлери Владислав Ардзинбаны юбилейине аталганды.

Жыйылгъанланы алларында сөлеше, культура министр Мухадин Кумахов, Художниклени союзуну правленини председатели Геннадий Темирканов маданият байламлыккыла кьайсы бирини да эстетика жаны бла байыкъландыргъанларын, ариулукьну сезе билдире бютюн юйретгенлени белгилегендиле. Бюгюнго кэрмючде кьараучу абхаз культураны энчилигин, аны башка-башка ызлада айныгъанын кёрюрге боллугьун чертгендиле.

Абхазияны Художниклерини союзуну башчысы Ампар Адгур а, бу төбөшюню кьурагъанлагъа ырызлыгъын билдирип, Владислав Григорьевич республикагъа таматалык этген кезуу тынч заман болмагъанын эсертгенди. Суратчы-скульптор, кеп жылланы ичинде сагъынлгъан организациягъа оную этип тургъан Виталий Джения уа быллай кёрмючлө

чыгъармачылыккыла кьорөшгөнлени жылдан - жылгъа хунерлери кьалай ёсгенин ачыкълагъанлары бла бирге кьараучу да бирси миллетлени адет-төрелери бла бютюн шагъырейленнгенин белгилегенди. Нек дегенде хар халкьны да маданияты ол кеси кьалай айныгъанын кьюзгюсюдо, дегенди. Ызы бла кьонакъланы Геннадий Темирканов бла сагъынлгъан музейни директору Феликс Наквахна саугъала бергендиле.

Кьонакъла бу жолгъу кёрмючлерин живопись, скульптура, графика ишледен кьурагъандыла. Ала кеслери да республиканы ол жаны бла арт беш жылны ичинде кьалай айныгъанын ачыкълайдыла. Чыгъармала асламысында Абхазия бюгюнлюкде тюрленнгенин, мамырлыккыны жолунда жангыра баргъанын ачыкълайдыла. Аны алайыгъын Заур Мукбаны «Тревожное время» деген ишине кьарай, бютюн англайла. Художник адам улуну кьайгы марагъанлай, ол не аз да келсюзлюк этгенлей, апчытыргъа хазыр болуп тургъанын аламан ачыкълайды. Быллайды тюрсюнле кеслериин магъаналарын, авторну идеясын да толу кёрюзтедиле.

Ампар Адгурну суратларын а, баям, философияны иги билгенле англайрыкълдыла. Болсада аны «Композиция» деген сериясы сейирди. Ала, боз анстан этилмей, бир бирлери бла байламлыккыла

да жазылып, художникни бир акьылгъа, оюмгъа башка - башка кезуиледе кьалай кьарагъанын ачыкълайдыла.

Кёрмючге келгенле Мадина Бигуаны энчи хатын чертгендиле. Эм алгъа кьарагъанда, ол тюрсюнлю тамгъа-чыкъладан сора чыгъармасына жуук салмагъанча кёрюнде да, бу техника бла келле ишлеялмайдыла. Ол, тиширүүну усталыгъын чертгени бла бирге, кьараучуну суйюндореди. Аны «Утро», «У моря» деген эм бирси ишлери автор туугъан элин-жерин багъалагъанын, бирсиле да аны тарыхына сейирсинирча эталгъанын шартыдыла.

Кёрмючюню юсюнден оюмун ол кюн Нальчикде кьонакъла болгъан Калининградда Янтарны область музейини алим секретары Светлана Шуваловадан да сорьганбыз. Ол эм алгъа быллай төбөшюлени кьурагъаны ючюн Култура

министерствогъа, Художниклени союзуну, Миллет музейге да ырызлыгъын билдиргенди. Чыгъармалагъа кьарай, мамырлыккы, тынчлыккы, ырахатлыккы бу дуняда кьаллай бирге магъаналы болгъанына дагъыда сагъышлангъанын, адамны эси тюненени унутмай, ол тамблагъы кюнне да ачыккы ниети бла төбөрге тийишли болгъанын айтханды. Бизни республикагъа суйюп келгенин, хар заманда да мында тазалыккы кёре, ол иши бардыргъанлагъа хурмет этгенин да жашырмганды.

Кьонакъла 50-ден аслам авторну ишин келтиргендиле. Атлары кенг белгилеи бла бирге, бу искусствогъа энди келгенлени чыгъармаларын да. Кёрмюч октябрь айны аягына дери бардырыллыккыды.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратны **Артур ЕЛКАНОВ** алганды.

Жоралау

Сюймекликлерин назмула, жырла бла баямлагъандыла

КьМКЪУ-ну педагогика колледжинде Устазны кюнүн белгилегендиле. Ол дата колледжини кесини байрамы бла бир кюнне тюшгенди. Анга жоралап студентле, устазла да аламан төбөшю кьурагъандыла.

Кьууанчлы жыйылыу актывый залда ётгенди. Окьуу юйню таматасы Тимур Паштов бла аны орунбасары Фатима Ашабокова, байрамны ача, коллегаларын эмда студентлени огурулу датала бла алгъышлагъандыла. Устазны иши кьыйын болгъанын эсге сала, алагъа тэзюмлюк эмда жетишимле тежегендиле.

Ызы бла концерт программа да башланганды. Сахнада тёртючю курсну студентлери

назмула, жырла айтхандыла, устазланы да кьошуп, оюнла бла конкурсла да бардыргъандыла.

Ахырында уа тюрлю-тюрлю номинациялада хорлагъанланы саугъалагъандыла. Биринчи жерге колледжини директору Тимур Паштов, 1-чи номерли бёлюмню таматасы Хацаца Карова, устазла Эбзеланы Агнесса, Абайланы Фатима, Ирина Културбаева, Фатима Гяургиева, Эмма Каграманян, Римма Маремкулова эм Сакима Пошолова тийишли болгъандыла. Аланы барына да майдалла бла грамотала берилгендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ С.

Кьурулуш

Автовокзал салынады

Тырныаузда битеу да 690 квадрат метр жерде орналлыккы автовокзалны кьурулушу бу кюнледе да кьыстау барады. Ол шахарны арасында орналлыккыды. Шёндю аны экинчи кьаты битенди. Ал тергеулеге кёре, объект хайырлануыгъа быйыл неда келир жыл берилликди. Пасажирлени андан муниципалитетни ичинде, районланы арасында маршрутлада эмда башка регионлагъа да ташырыкълдыла.

Эсигизге салайыккы, шахарны администрациясы бу проектни тамамларгъа аукциону быйыл апрель айда бардыргъан эди. Аны кезуонде тийишли келишим этилгенди.

Банк

Кредитни болушлугъу бла

Кеп болмай Сбербанк юй канатлыланы жайгъан «Баксанский бройлер» агрофирмагъа комбикорм хазырларгъа мурзё алырча жюз миллион сом кредит бергенди.

- Жангы производство майданланы хайырындан кьанаттыланы этинден продукцияны бир жылгъа 7 минден 13 мин тоннагъа ёсдорюрге муратыбоз барды. Кредит болушлуккы бла заводха сырбё алыргъа, продукцияны кёбейтирге да амал табылганды,- деп билдиреди организацияны коммерция директору Мансур Мусафаров.

Ол айтханнга кёре, жууккъ заманда МСП-лы корпорацияны болушлугъу бла агрофирма Кьабарты-Малкьарда жылгъа 160 тонна эт чыгъаргъан дагъыда бир завод ишлеркиди. Ан бла бирге 60 минг тонна мурзёу сакъланырча элеватор сюерге умут да барды. Саулайда проектни багъасы 1,5 миллиард сомду.

Бизни корп.

БАЙРАМ

Махтау сёзле, ыспас, саугъала

Кеп болмай Тырныауздун Маданият юйюнде Элбрус районда билим беруу бёлюмде урунган эм иги ишчилени, ол санда ветеранланы да кьууанчлы халда алгъышлагъандыла. Муниципалитетни администрациясыны башчысыны кьулулгъун толтургъан Афашокаланы Раиса билим беруу сферата ишлегенлени байрамлары бла алгъышлай, ала кеп жылланы жетишимли уруна келгенлерин, билим беруу системаны айнытыу районда социальный жаны бла магъаналы борчладан бирине саналгъанын белгилегенди.

- Бюгюнлюкде устаз, ахшы билим бергенден сора, жаш адамланы юйретууге да аслам эс бурургъа тийишлиди. Бизни сабийлирибиз тюз ниетли, иги адамла болурча педагога уллу иш бардырыргъа керекдиле.

Ёсе келген тёлюню тюз жолгъа салалыккы, районубуз да жашнарыккы,- дегенди ол.

Ызы бла саугъалау башланганды. 5-чи номерли гимназияда инглиз тилден дерсле берген преподаватель Надежда Витковская бу сферагъа уллу кьыйын салгъаны ючюн КьМР-ни Правительствосуну Сыйлы грамотасына тийишли болгъанды. Дагъыда беш устаз а районну администрациясыны башчысыны ырызлыккы кьагъытлары бла саугъалангандыла. Бёлюмню ветеранларына да гюлле бла саугъала берилгендиле.

Жыйылыуда жер-жерли самоуправление советни таматасы Отарланы Исмаил устазланы профессионал байрамлары бла алгъышлай, аланы жамаатын аллында уллу борчлары болгъанын белгилегенди. «Сиз, билим берууде, юйретиуде да

ишигизни тийишли толтура, муниципалитетни жашаууна тири кьатышханлай, юлго болгъанлай келесиз», - деп, Отар уллу алагъа ыспас этгенди.

Профильни управленины таматасы Моллаланы Сулемен да, коллегаларын алгъышлай, окутууну качествену игиден-иги бола баргъанын белгилегенди. Аны орунбасары Мурачаланы Людмила уа Быллым элни орта школуну директору Атаккуланы Нюржан «КьМР-ни билим берууно сыйлы кьулулкьчусу» деген ата тийишли болгъанын, ол жууккъ заманда КьМР-ни Правительствосуну юйюнде саугъаланарыгъын да билдиргенди. Ызы бла тутхан ишлеринде жетишимле болдура келгенлери ючюн управленины атындан жыйырма бир устазгъа грамотала тутдургъанды.

Кьууанчлы жыйылыуну че-

клеринде районну культура бёлюмюню ишчилери, Абайланы Султанбек атлы чыгъармачылыккы школну бла сабий эм жаш тёлө чыгъармачылыккы араны келчилери эмда 5-чи номерли гимназияны окуучулары кьараучуланы аламан концерт программалары бла кёллерин кётюргендиле.

Бюгюнлюкде Элбрус муниципал районну билим беруу системасында РСФСР-ни жарыкъландырууну отличниклери, РФ-ни битеулю билим берууно сыйлы ишчилери, КьМР-ни сыйлы устазлары, республиканы билим берууно сыйлы кьулулкьчусулары эм билимми, тири жаш устазла урунадыла.

Алиса ТАРИМ.
Элбрус муниципал районну администрациясыны пресс-службасы.

СУБОТНИК

Тийрени тазалау, экология дерсле, ушакъла

Чегем район «Вода России» и «Зелёная Россия - 2016» деген Битеуроссей экология субботниклеге тири къатышханды. Элени тийрелерин тазалау ише эки мингден артыкъ адам келген эди, ол санда жер-жерли администрацияланы, учрежденияланы ишчилери, окъуучула да деп билдиргендиге муниципалитетни пресс-службасындан.

Алай бла субботниклени кезиуонде учрежденияланы тийрелери, орамла, «Кавказ» жолну бир кесегини жанлары тазалангандыла, заранлы хансла чалынып кетерилгендиге, кѳпжыллыкъ битимле уа тап халгъа келтирилгендиге. Суу жагъаланы тазалау гъа да аслам эс бурулгъанды.

Бу ишледе кѳп тюрлю техника да хайырланганды. Аны болушлугъу бла кир-кипчик эркинликсиз

жыйылгъан жерле да тазалангандыла. Аладан эмда субботникле бардырылгъан жерлени барындан

да 65 тонна багуш чыгарылгъанды. Акцияланы кезиуонде адамла бла профилактика ушакъла да бардырылгандыла.

Орта билим берген онсегиз учреждениялада 24 сентябрьден башлап бу айны биринчисине дери да къуралгъандыла субботникле. Школчула бу учрежденияланы тийрелерин тийишли халгъа келтиргендиге, айбатландыру эмда жашиллендириу мадарла да этгендиге.

Районда школаны барында да экология дерсле, экскурсияла, тийишли кѳрмючле да къуралгъан эдиле. Муниципалитетде бу ишни мындан ары да бардырып турургъа тау-келдиге.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Ачыкъ чемпионатдан - доммакъ майдалла бла

Бу кюнледе Владикавказда Шимал Осетия-Аланияны дзюдодан ачыкъ чемпионаты болгъанды. Анга СКФО-ну регионларындан аслам спортчу къатышханды.

Бизни республиканы атындан баргъанланы араларында Гуппойланы Алина да болгъанды. Спортчу къызыбыз битеу да тѳрт сермеш бардыргъанды, аладан ючюсюн болжалдан алгъа хорлам бла бошагъанды. Ол бу юч тюбешуонден бирин да бир минутдан кѳпге созмагъанды, аны бла эришгенлеге аз да онг бермегенди.

Алай, жарсыугъа, биринчи сермешинде хорлатханы ючюн алчы жерге чыгъалмагъанды. Эсеплеге кѳре, Алина ючюнчю жерни алгъанды.

Андан сора да, Анзор Махов доммакъ майдал бла къайтханды. Спортчула кубокла, майдалла эм грамотала бла сауғалангандыла. Аланы тренерле Олег Саральпов бла Мухамед Боготов юйретедиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Уллу юйно арбазында гюллеге суу къуя тургъан тиширйуну тѳгерегине айнала, сабийле, бир бири аууларына чаба, анга болушургъа суйгенлерин айтадыла. Жашауу келген Кулина алагъа угъай демейди, хар битимле да мылыны бирча суймегенлерин ангылата, пластмасс къумгъанчыгъын, кичилеге кезиу-кезиу ѳтдоре, мардасы бла сугъарыргъа юйретеди.

- Къызымы сакълайма, - дейди ол. - Бююн мени дачагъа элтирге унамагъандыла, жукъ этерге кюрешесе деп. Кюрешиб а, бусагъатда ким къыйналады? Ишим-башым жокъ. Пенсияда жети-сегиз жылдан бери да.

Жаш заманымы эсиме тюрюсем... Ма ол эди къыйынлыкъ ансы. Ийнан, бу къолла бла мен жаргъан отунну бирле тыошлеринде да кѳрген болмазла. Сууну уа къуисам, черекле барыр эдиле - ашха-суугъа, быстыр жууаргъа, маллагъа... Бирин айт да, бирин къой.

Сора, мени тынгылагъаным кѳрюп, андан ары санаиды. «Къыйын жерге тыошген эдим. Баш ием эрттенликде бир кетсе, кѳз байлангандан сора келе эди. Элден жюрюп ишлегенди шахаргъа. Къыйын анам а мени аямагъанды. Фельдшер болуп тургъанма элде. Къолларымы аругъанлагъа кѳргюзторге уялган этиучю эдим, асыры жарылгъандан. Мени не - къызын

окъуна аямаучу эди. Къарындашлары, баш иеси да урушда къалгъандан болур, жашларына уа бек сакъ эди. «Ала эр кишиледиге! Суйгенлерича турсунла, тамбла не боллугъун ким биледи», - деп къоюучу эди. Баям, уруш къоркъутуп.

Тѳрт-беш жылны ичинде сабийим болмагъаны уа бек уллу чурум эди манга. Сууукъ отоуда жашай

эди, квартир алды да, бери кѳчдюк. Анда да жокъ эди тынчылыгъыбыз, байрым ингирде элге кетип, баш кюн къайтып турдукъ. Къызычыкыны эки айында сабий юге берлигим келмей, биргеме элтип, лабораторияда ишлей эдим шахар больницада, анда тутуп да тургъанма. Насыбыма, бир да арумагъанды. Къатычыкъ эди.

туйюл эсе, эгечиме бир мийюш мени юйюмде да табылып, - деп, арбаздан чыгъып кетди.

Биз да алай ауара болуп тургъанлай, къызым кирип келди эшикден:

- Сиз алай айтып сюелирча адам туйюлдю мени анам, - деди ол, босагъадан атлай. - Жыйырмадан артыкъ жылны сизден буюкъгъанлай, не кече, не кюн тынчаймай жашады. Гюнядандамы къоркъмайсыз? Аны къыстай эсегиз, мени да кѳрлюк туйюлсюз бир заманда да бу арбазда. Биз бирге боллукъбуз. Тебире, анам, - деп, Тамара мени ашыкъдырды. - Къыралны юйюнден а къыстамазсыз, - деп да къошду.

Андан бери бирге жашап турабыз. Окъуун да бошады, киши юйюне да чыкъды къызым. Эки сабийчигин ѳсдюребиз, не ол, не киеуон не жаны бла да жюрегимми къыйнамазгъа кюрешедиле, кесигиз кѳресиз. Жаш заманымда неге керекди манга быллай жашау деген кюнлерим кѳп болгъандыла, энди уа... Энтта бир кесек жашаргъа сюеме, Милана школну бошагъынчы... Зауур уллу жаш болгъунчу...

Аны къызы Тамара школда сабийлени орус тилден бла адабиятдан окъутады. Билеме, ол юйретген сабийле, аны адамлыгъындан юлюш алып, аналарыны, аталарыны жюрекерин бир заманда да къыйнарыкъ туйюлдюле.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Тюнгюлюню чачхан тюзлюк

Болгъан зат

эдик. Къышда къабыргъала къырпакъ этип чыгъыучу эдиле тангнга. Печь бирси отоуда эди да, аны жылыуу да жетеди сизге деп къоюучу эди анабыз. Ол жаны бла ауруулу болгъаным да андан эди, баям.

Кетейим десем, баш ием къоймай, тангнга чыкъсам, къыйын анам тюрт-мюрт эте, алай турдукъ. Къыйын къызым, жаны ауруп: «Энди тууарыкъ сабийими, жаш, къыз болса да, сизге беририме ийнан», - деди. Эри да угъай демеди, бир да тууушлу адам эди, жаннетледе тюбешейик. Сакълап турдукъ да, Тамара тууду.

Игилик жангыз кеси келмейди - ызы бла баш ием, жолла ишлеучю

Тамараны тамам онжети жылы болуп, ол да школну бошاپ, окъуугъа киргенлей, баш ием, жукълап тыошюбюзде кѳрмей тургъанлай, дунясын алышды. Ишлеген жеринде болгъан эди ол ачыу иш. Аны дууасы тохтаргъа, къыйын анам, бу ачыуда да мени терслей болур эди ансы, фатарны бош эт деп тохтады.

Къыйын къызым сабыр этерге кюрешди, алай анга ким тынгылай эди. Анабыз, къыйыны да ол акъылда тохтадыла, къаты болдула. Къарындашым а, ол болумну кѳргенде, башын эншиге ийип:

- Эндиге дери бир заманда къатышмагъанма, не этсегиз да. Бююн а айтырым бирди: сизге керек

Билдирлу

Ток, суу да биразгъа тыйыллыкъдыла

Ыйых кюн (9 октябрь) Хасанияда, Акъ-Сууда, Долинске, телевизханы тийресинде кюндюз ток да, суу да боллукъ туйюлдюле. Ала эрттенликде сагъат онда тыйыллыкъдыла. Ток ингирде сагъат бешде берилликди, суу а андан кечирек келип тебирерикди - сагъат тогузда.

Ол «Каббалккомунэнерго» предприятие ремонт

ишле бардыргъаны бла байламлыды. Ток болмазлыгы себепли «Водоканал» да сууну жибераллыкъ туйюлдю. Дагъыда Нальчикни Шогенцуков - Балкарская-Киров-Ногмов-Нальчик сууну жагъасы бла чекленген районунда эмда Вольный Ауулну огъары жанында (Будаев орамгъа дери) суу аз басым бла келликди.

Контроль

Бузукъчулагъа - тазир

Къабарты-Малкъарда жангы жылдан бери газ ызлагъа эркинликсиз къошулгъанладан мингден аслам шарт белгиленгенди, деп билдиредиле «Газпром газораспределение Нальчик» акционер обществону пресс-службасындан.

Компанияны специалистлери республикада газ ызгъа законсуз къошулгъан 1071 шартны ачыкълагъандыла. Кѳплени ахча тѳлемегенлери ючюн быргъылары кесилгенледиле. Бузукъчуланы административ эм уголовный жууапха тартырга материаллары ич ишлени органларына берилгендиге. Алай бла биоюнлюкде аладан 371 адам административ жууапха тартылганды.

Тазирни ѳлчери хар бирине башхачи: кеслерини энчи юйери болгъан адамлагъа 10 - 15 минг сомгъа дери, къуллукъда ишлегенлеге - 30 - 80 минг, организацияла бла учреждениялагъа уа 100 - 200 минг сомгъа дери тѳлерге керек боллукъду. Тазирден тышында, бузукъчу газовикле бардыргъан ишле ючюн эм организациягъа къоранч салгъаныны багъасын да тѳлерге тюшерикди.

Бизни корр.

Эски сурат

Къадарны
айланчлары

Суратдагы эр киши Хабздан Улбашланы Асланмырзаны жашы Исмайылды. Жаулуугу болган тишируу аны юй бийчеси Къарачайдан Жанибекланы Аубекирни кызы Мадинаханды. Абадан сабий аланы кызлары Шамсады, алдагычыг а - аны гитче эгечи Зулейха.

Исмайыл бла Мадинахан, кеч-гончюлюкню да сынап келип, Хабзда тургандыла. Анда ауушхандыла. Быланы он сабийлери болганды.

Бююнлюкде аладан жангыз да Зулейха сауду. Сабийлери бла Терс-Къолда жашайды. Ол, Социалист Урунууну Жигити, Къазахстанны Баш Советини депутаты,

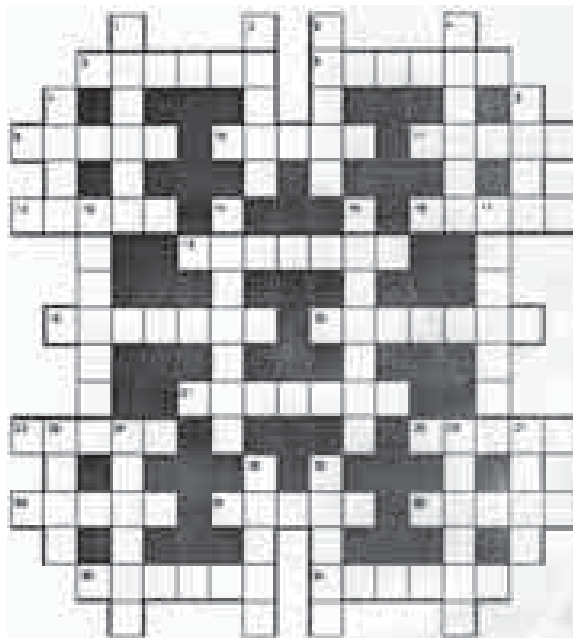

чюгондюр ёсдюрюп алгынны кыралыбызда атын айтдырган жигит кызларыбызданды. Ма быллай сабийчикден аллай ала-мат, уллу адам ёсгенди. Сурат 1943 жылда Кисловодскда алынганды. **ОСМАНЛАНЫ Хыйса.**

ЭНИНЕ: 5. Адамны бу заты бийик болса, ол намыслыды. 6. Алай плакатлагъа, чакъырыулагъа да айтадыла. 9. Ишни башланган кесеги. 10. Алай чабакъгъа айтадыла. 11. Тойда бек керекли инструмент. 12. Ол эр кишиде къара, акъ болургъа да болады. 16. Тили бизге ушагъан кеп адам санлы халкъ. 18. Къая, теш орталада ишленген жол. 19. Жаз башы келеме дегенде жаугъан къар. 20. Тюз адамгъа этилген аман иш. 21. Украинада белгили бандитни аты. 22. Поэтле минерге сыйюучю къанатлы ат. 25. Къатыш. 30. Атны ариу баргъан тюрлюсю. 31. Сюек ичинде татлы зат. 32. Къыз башха юйге чыкъса береди аны. 33. Кесин ариу жюрютген адамгъа айтадыла алай. 34. Ахшы иш.

ЁРЭСИНЕ: 1. Таулу кийим. 2. Сен аны этсенг, мен амал этерме дейди Аллах. 3. Кез кёрген заман. 4. Къазахстанны ара шахары. 7. Малны иги тюрлюсю. 8. Къалын болмагъан. 13. Хыянат болмасын деп, бир затны сакълагъан адам. 14. Гитче жаныуарчыкъ. 15. Математиканы бир бёлюмю. 17. Назму алай да окъуйдула. 23. Урушда солдатла букъгъан жер. 24. Озгъан, кетген заманда. 26. Махтау сёз. 27. Отдан секирген жилтинчик. 28. Адамны дуниягъа кёзюн ачхан зат. 28. Байла аллайла да боладыла дейдиле.

СЁЗБЕР

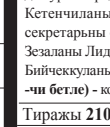
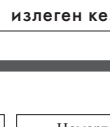
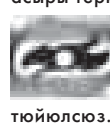
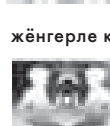
ГАЗЕТНИ 189-ЧУ НОМЕРИНДЕ ЧЫКЪГЪАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ

ЭНИНЕ: 1. Къаймакъ. 5. Абидин. 7. Къонакъ. 9. Лақырда. 10. Адабият. 12. Аскер. 14. Роман. 16. Кукук. 18. Унт. 21. Сулико. 23. Жомакъ. 25. Лейсан. 27. Турино. 28. Омоним. 29. Видеоклип. 30. Къадама. 31. Алапат. 32. Безгек. 34. Мияла. 35. Раузат. 37. Дин. 38. Фикир. 41. Локум. 43. Фактура. 48. Салимат. 50. Алабама. 51. Устас. 52. Ангола. 53. Къармакъ.

ЁРЭСИНЕ: 2. Макъа. 3. Къарт. 4. Ана. 5. Алан. 6. Ирик. 7. Къалам. 8. Къаура. 9. Лувр. 11. Танк. 13. Кинематография. 15. Мэри. 17. Клей. 19. Соковарка. 20. Клеопатра. 22. Уруза. 23. Жаңдарм. 24. Къатлама. 26. Алина. 33. Грек. 36. Ууакъ. 38. Факс. 39. Тарту. 40. Арбаз. 42. Мара. 44. Алло. 45. Амма. 46. Шаркъ. 47. Жанр. 49. Ата.

Ыйыкълала гораскан

8 октябрьден 15 октябрьге деру

КЪОЧХАР. Хар ким да жууурганны кесине тартырга кюреширикди. Бирликде ишлерге умутларыгъыны энчи сейирлеригиз хорларыкъдыла.

ТАНА. Коллектив бла тамамларыкъ жумушларыгъыны бир аз ардаракъгъа салырга тюшерикди, жангы оюмларыгъы да жашауда бардырылмай къаллыкдыла. Жулдузла сизге сынамлы жёнгерле керекдиле дейдиле.

ЭГИЗЛЕ. Сизни тохтамай оноу этип тургъаныгъыз тегерегигиздегилени безитип бошаганды. Дипломатлык изленеди бу кюнледе.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Бирге ишлей билгенигиз сизге жетишимле саугъаларыкъды. Жангыз кесигиз, баям, ол бийикликке жетмез эдигиз. Ангыламаулыкъла чыкъсала да, алагъа артыкъ эс бурмагъыз.

АСЛАН. Чыгармачылыкъ келишимле кыуаргъа ахшы заман жетгенди. Бирге болсагъыз, кеп жетишимлеригиз алдадыла. Баям, бу ыйыкъда жашауугъузну мураты да толлукъду.

КЪЫЗ. Сизни тегерегигизде болумну кыуаргъан бир ууакъ затчыкъ да кёз туурагъыздан ычхынырыкъ туюлдо. Керек заманны сакълап, тюз оюм эталыкъсыз.

БАЗМАН. Ич сезимигиз бу кюнледе кертичи болушлукъгъузду: къатыгъыздагыланы жашырын акъылларын, ишлерин ангылап къояргъа сизге бусагъатда бек тынчыды.

АКЪЫРАП. Юйренген жолларыгъыз билмей тургъанлай жабылып къалгъанларыны сылтаундан башха энчи амалла излерге тюшерикди.

МАРАУЧУ. Ахча жаны бла проблема чыгаргъа боллукъдула неда сыймеклик жарсыула. Билмей тургъанлай хал игиге айланырга боллукъдула неда тюз да алай билмей тургъанлай осалгъа бурулургъа.

ТЕКЕМЮЙОЗ. Сюйген адамыгъыз бла бир кесек жумушагыракъ, ариу тиллик болсагъыз, сиз аны сезимлерин ангылап къоярыкъсыз. Жюрегин къыйнарыкъ, керексиз сёзледен тыйылырга кюрешигиз.

СУУКЪУЙ. Мардасыз кёл кетюрюлюнююледен кесигизни сакълагъыз: аланы хатасындан терс акъыл этерге боллукъсуз. Жашау нёгер излеуде да асыры терк, тире атламадан тыйылыгъыз.

ЧАБАКЪЛА. Тынчлыкъны, ырахатлыкъны бу кюнледе бютюн бек кюсерикси: къаугалы къауум жыйылган жерде сагъш ахырысы бла да эталлыкъ туюлсюз. Бу ыйыкъ хар затда да жарашулыкъну излеген кезиуюгюзю.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
МОКЪЛАНЫ Зукура (культура бёлюмю таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кыруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер службы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда кыл салынады. 20.00 сагъатда кыл салынганда.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Курданланы Солемен-дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 9-чу бетле), Бийчеккуланы Жаннета - (4, 10, 11, 12 -чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ №1569
Багъасы 15 сомду

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru